

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

КОГУТ ДІАНА ВАСИЛІВНА

ОБЛІК І РЕВІЗІЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В БЮДЖЕТНИХ
УСТАНОВАХ

071 «Облік і оподаткування»

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені
Василя Стефаника

Науковий керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент: _____

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис) (ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І РЕВІЗІЇ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	
1.1.	Економічна сутність матеріальних цінностей бюджетних установ	6
1.2.	Класифікація та оцінка матеріальних цінностей в бюджетних установах	9
1.3.	Нормативно-правове забезпечення питань обліку і ревізії операцій з матеріальними цінностями в бюджетних установах	14
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	
2.1.	Організація бухгалтерського обліку матеріальних цінностей у Журавненській селищній раді	18
2.2.	Документальне оформлення надходження та вибуття матеріальних цінностей	21
2.3.	Відображення наявності та руху матеріальних цінностей бюджетних установ на рахунках бухгалтерського обліку	24
РОЗДІЛ 3	ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕВІЗІЇ ОПЕРАЦІЙ З МАТЕРІАЛЬНИМИ ЦІННОСТЯМИ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	
3.1.	Завдання, джерела інформації і методичні прийоми проведення ревізії матеріальних цінностей в бюджетній установі	28
3.2.	Порядок проведення інвентаризації матеріальних цінностей	33
3.3.	Ревізія операцій надходження та списання матеріальних цінностей	37
ВИСНОВКИ		41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		44
ДОДАТКИ		51

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Матеріальні цінності відіграють важливу роль в бюджетних установах, які використовують оборотні матеріальні активи для забезпечення своєї повноцінної діяльності. Проте складність економічної ситуації в Україні негативно впливає на умови фінансування бюджетних установ, що в свою чергу впливає на ефективність їх діяльності та своєчасність забезпечення матеріальними цінностями. Для забезпечення проведення контролю за зберіганням і витрачанням матеріальних цінностей в таких умовах важливо проводити ревізію, яка дозволяє виявити факти порушень, зловживань і розкрадань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри Обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження організації і методики обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах, а також проведення їх ревізії для підтвердження достовірності відображеної в обліку інформації.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд наступних завдань:

- розкрити значення та економічну сутність матеріальних цінностей бюджетних установ;
- дослідити класифікацію та оцінку матеріальних цінностей в бюджетних установах;
- розглянути нормативно-правове забезпечення питань обліку і ревізії операцій з матеріальними цінностями в бюджетних установах;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку матеріальних цінностей у Журавненській селищній раді;

- розглянути документальне оформлення надходження та вибуття матеріальних цінностей;
- дослідити порядок відображення наявності та руху матеріальних цінностей Журавненської селищної ради на рахунках бухгалтерського обліку;
- розкрити завдання, джерела інформації і методичні прийоми проведення ревізії матеріальних цінностей в бюджетній установі;
- розглянути порядок проведення інвентаризації матеріальних цінностей;
- дослідити процес проведення ревізії операцій надходження та списання матеріальних цінностей.

Об'єктом дослідження є процес організації і методики обліку і ревізії матеріальних цінностей у бюджетних установах.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань обліку і ревізії матеріальних цінностей у бюджетних установах.

Методи дослідження. Для проведення дослідження було використано загальнонаукові методи: аналіз (для деталізації об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи); синтез (для узагальнення різних аспектів методики обліку і ревізії); логічного аналізу (при визначенні сутності запасів); схематичні і графічні методи (для наочного зображення результатів дослідження).

Інформаційно-методологічною базою дослідження є: законодавчі й нормативні акти; укази Президента; постанови Кабінету Міністрів України; наукова література; статті вітчизняних і зарубіжних вчених у періодичних виданнях; відомості мережі Інтернет; облікові дані Журавненської селищної ради.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в узагальненні та критичному аналізі основної наукової і методичної літератури з обраної теми дослідження, уточненні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Дана робота викладена на 45 сторінках, ілюстрована 6 таблицями, 7 рисунками та 1 додатком. Список використаної літератури містить 54 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі Теоретичні основи обліку і ревізії матеріальних цінностей в бюджетних установах розкрито сутність матеріальних цінностей бюджетних установ, їх класифікацію та оцінку та нормативно-правове забезпечення питань обліку і ревізії операцій з матеріальними цінностями в бюджетних установах.

Будь-які бюджетні установи, підприємства, організації у процесі ведення своєї фінансово-господарської діяльності систематично використовують різні матеріальні цінності, тобто запаси. Запаси займають значну частину активів суб'єктів господарювання та є дуже важливими. Вони займають особливе місце у складі майна та переважаючі позиції у структурі витрат суб'єктів господарювання різних сфер діяльності.

Під матеріальними цінностями бюджетних установ слід розуміти різноманітні речі, які у діяльності використовують як предмети праці.

Матеріальні цінності бюджетних установ мають достатньо широкий та різноманітний склад. Саме тому, для забезпечення правильної організації обліку матеріальних цінностей необхідна науково обґрунтована класифікація запасів, їх оцінка та вибір одиниці обліку.

Під класифікацією запасів слід розуміти систему розподілу запасів по групах відповідно до певних ознак. Класифікація запасів дозволяє групувати однорідні господарські засоби та чітко виокремити об'єкти бухгалтерського обліку.

Нормативно-правове забезпечення обліку і ревізії – це сукупність нормативно-правових документів, які визначають єдині вимоги до ведення обліку і проведення ревізії у бюджетних установах.

У розділі Організаційно-методичні засади обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах досліджено особливості організації бухгалтерського обліку матеріальних цінностей у Журавненській селищній раді, досліджено документальне оформлення надходження та вибуття матеріальних

цінностей, визначено порядок відображення наявності та руху матеріальних цінностей бюджетних установ на рахунках бухгалтерського обліку.

Ведення бухгалтерського обліку у Журавненській селищній раді входить в обов'язки Відділу бухгалтерського обліку, звітності та господарського забезпечення. Він утворюється рішенням ради, є підзвітним та підконтрольним селищному голові. Відділ забезпечує фінансово-господарську діяльність виконавчого апарату селищної ради.

Правильна організація матеріальних цінностей потребує належним чином сформованої облікової політики, раціональної організації складського господарства і ведення складського обліку, правильного оформлення і своєчасне надходження до бухгалтерії первинних документів про рух матеріальних цінностей, відповідної організації аналітичного й синтетичного обліку матеріалів у бухгалтерії, контроль працівників відділу бухгалтерії за організацією складського господарства і веденням складського обліку, а також періодичного проведення інвентаризації матеріальних цінностей і т. ін.

Слід приділяти особливу увагу своєчасному та правильному документальному оформленні, щоб документ набув юридичної сили. Правильно оформлені документи можуть використовуватися контролюючими органами як доказ порушення вимог законодавства так і як доказ непричетності відповідальних посадових осіб до порушень, їх виправдання. Саме тому слід дуже вимогливо і уважно відноситися до своєчасного і правильного оформлення документів, що підтверджують рух матеріальних цінностей.

Досліджувана бюджетна установа для документального оформлення обліку та списання запасів керується вимогами наказу Міністерства фінансів від 13.12.2022 р. №431 Про затвердження типових форм з обліку та списання запасів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання.

Для узагальнення інформації про надходження, рух і вибуття запасів у Журавненській селищній раді застосовують субрахунки таких рахунків, як:

15 “Виробничі запаси”;

18 “Інші нефінансові активи”.

У розділі Організаційно-методичні аспекти ревізії операцій з матеріальними цінностями у бюджетних установах виокремлено основні завдання, джерела інформації і методичні прийоми проведення ревізії матеріальних цінностей в бюджетній установі, визначено порядок проведення інвентаризації матеріальних цінностей, досліджено особливості проведення ревізії операцій надходження та списання матеріальних цінностей.

Ревізія це метод документального контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, дотриманням вимог законодавства, достовірністю наявної в обліку і звітності інформації. Ревізія дозволяє виявити недостачі, розтрата, привласнення та крадіжки коштів і матеріальних цінностей.

Метою проведення ревізії є виявлення недоліків і порушень, а також пошук внутрішньогосподарських резервів для забезпечення економії і ощадливості.

Специфіка діяльності бюджетних установ потребує постійного контролю за використанням державного майна. Тому інвентаризація виступає одним з основних інструментів інформаційної підтримки проведення контролю за збереженням матеріальних цінностей бюджетної установи. Якісно проведена інвентаризація сприяє підвищенню ефективності державного контролю та дозволяє уникнути нераціональному використанню бюджетних коштів.

Під інвентаризацією слід розуміти перевірку наявності та стану об'єкта контролю, яку проводять шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівняння одержаних даних. Тобто інвентаризація передбачає перевірку фактичної наявності та стану об'єктів.

Матеріальні цінності дозволяють забезпечити нормальне функціонування бюджетної установи та виконання покладених на неї функцій. Оскільки проведення ревізії бюджетної установи позитивно впливає на прийняття управлінських рішень, дозволяє виявити недоліки в системі обліку, з'ясувати можливі крадіжки та зловживання, то для забезпечення ефективного функціонування установи слід обов'язково проводити контроль.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено узагальнення теоретичних, методичних і практичних питань обліку і ревізії матеріальних цінностей у бюджетних установах.

Дослідження сутності поняття “запаси” бюджетних установ, які розглядаються в економічній літературі та нормативно-правових актах показало, що існує багато визначень даного поняття. Вважаємо за доцільне визначити запаси як складові нефінансових активів бюджетної установи у яких термін корисного використання є не більшим ніж один рік або один операційний цикл, що належать установі та використовуються для забезпечення виконання покладених на бюджетну установу функцій та завдань.

Оскільки у діяльності суб’єктів державного сектору економіки використовують велике різноманіття запасів, тому важливу роль відіграє раціональна побудова їх класифікації. У бюджетних установах використовують класифікацію запасів для цілей бухгалтерського обліку передбачену Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів суб’єктів державного сектору.

З’ясовано, що для оцінки вибуття запасів досліджувана установа використовує один методів запропонованих НП(С)БОДС 123 “Запаси”, про що зазначено у Положенні про облікову політику установи, а саме метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Проведене дослідження нормативно-правового забезпечення показало, що порядок ведення обліку та ревізії запасів у бюджетних установах регулюється значною кількістю нормативно-правових актів. Основними є: Бюджетний кодекс України, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Закон України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні”, НП(с)БОДС 123 “Запаси”, Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів суб’єктів державного сектору та інші.

Встановлено, що організація ефективної та раціональної системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах потребує дотримання затвердженої облікової політики. З'ясовано, що основними завданнями обліку матеріальних цінностей є правильне і своєчасне документальне оформлення операцій з руху матеріальних цінностей, контроль за зберіганням і витрачанням матеріалів, контроль за додержанням норм витрачання та вимог чинного законодавства щодо обліку запасів, підготовка і подання своєчасної, повної та об'єктивної інформації про рух матеріальних цінностей бюджетної установи для прийняття управлінських рішень.

Дослідження документального оформлення надходження та вибуття матеріальних цінностей у Журавненській селищній раді показало, що для відображення фактів здійснення господарських операцій з руху запасів застосовують бланки типових форм затверджених наказом Міністерства фінансів Про затвердження типових форм з обліку та списання запасів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання, а у випадку відсутності типової форми необхідні бланки документів розробляються самостійно з відображенням всіх обов'язкових реквізитів.

Встановлено, що інформацію про надходження, рух і вибуття матеріальних цінностей у Журавненській селищній раді відображають на рахунках 15 "Виробничі запаси" та 18 "Інші нефінансові активи". Оскільки матеріальні цінності займають значну у діяльності установи рекомендуємо відділу бухгалтерії розробити допоміжні субрахунки робочого плану рахунків, для забезпечення більш детального ведення обліку матеріальних цінностей.

З'ясовано, що основним завданням проведення ревізії матеріальних цінностей є усунення всіх негативних явищ у роботі установи, що забезпечить збереження матеріальних цінностей, а також ефективно і раціональне їх використання. Для виявлення порушень під час проведення ревізії широко використовують методи документального і фактичного контролю.

Інвентаризації є одним з основних методів контролю за збереженням та використанням матеріальних цінностей установи, яку проводять на початку

ревізії. Рекомендується проводити ревізію матеріальних цінностей за наступними етапами: організаційним, підготовчим, технологічним та результативним.

З'ясовано, що проведення ревізії операцій надходження та списання матеріальних цінностей є необхідним для виявлення недоліків в системі обліку, виявлення можливих крадіжок та зловживань, що дозволить забезпечити ефективне функціонування установи.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко Н. В. Облікова політика установ державного сектору: сучасні підходи, порядок та умови зміни. Глобальні та національні проблеми економіки : електрон. наук. вид. 2017. Вип. 17. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/160.pdf>.
2. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: навч. посіб. Київ: “Центр учбової літератури”, 2020. 312 с.
3. Бондаренко Н. М. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16(1). С. 17-21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_16(1)_6).
4. Демчук О. М. Облік і контроль запасів у бюджетних установах. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в управлінні господарською діяльністю та оподаткуванням підприємств : збірник тез доповідей всеукр. студ. наук.-практ. конф. 12 травн. 2016 р. Київ, 2016. 397 с.
5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. №996 -XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Зеленко С. В., Писаренко Т. М. Оцінка нормативно-правового забезпечення обліку господарської діяльності бюджетних установ. *Економічний форум*, 1(3), 2020 р. С. 130-137. URL: <https://doi.org/20>.
7. Карпенко Н. Г., Нос Л. Д. Проблемні питання обліку запасів бюджетних установ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16(1). С. 121-124 .
8. Коритник Л. П. Клименко О. В. Запаси бюджетних установ: новації облікової теорії та практики. 2016. С. 219.
9. Луцик Х. І., Луцюк І. В. Формування облікової політики суб’єктів державного сектору економіки. Облік, аналіз і контроль в системі управління суб’єктами економіки : тези доповідей IV Міжнародної студентської наукової

конференції (18–19 жовтня 2018 р., Львів). Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 60–63.

10. Лях С. Класифікація запасів для цілей бухгалтерського обліку/ Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р. Дніпро: 83 ННІЕ, 2020. С. 40-42.

11. Мельниченко І. В. Запаси бюджетних установ: окремі питання відображення в обліку. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. Вип. 249. С. 297-306. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_econ4.

12. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору № 11 від 23.01.2015 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 “Запаси”: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 18 травня 2012 року № 568. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10>.

14. Сушко Н. Організація бухобліку в бюджетних установах. Uteka. 2016. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzheth>.

15. Тополенко, Н. М., Уланович Т. Ю. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 28 (2). С. 111–115. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_28\(2\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_28(2)__22).

16. Шостаківська Н. М., Контроль і ревізія : Курс лекцій . Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016. 232 с.